

Щербина Ю.М.

Сумський національний аграрний університет, Україна

**Використання сучасних технологій у
формуванні професійно-спрямованої іншомовної
компетентності студентів-аграріїв.**

У програмі з англійської мови для вищих навчальних закладів зазначено, що метою навчання ІМ у ВНЗ є оволодіння мовою як засобом комунікації, який сприяє розвитку у студентів здатності використовувати її як інструмент спілкування в умовах взаємодії у багатонаціональному й полікультурному просторі, та набуття професійно-спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності.

Нині діяльність аграрних вищих навчальних закладів України тісно пов'язана з глобалізацією та інтеграційними процесами, які передбачають міжнародне співробітництво в освітньому та науково-дослідницькому напрямках. Таке співробітництво дозволяє учасникам обмінюватися досвідом роботи, здобувати нові знання, уміння, навички, удосконалювати та розширювати їхню теоретичну й практичну бази. Цього можна досягнути завдяки залученню студентської молоді та професорсько-викладацького складу аграрного університету до участі в міжнародних конференціях, семінарах, «круглих столах», у спільних освітніх програмах, міжнародних наукових та освітніх організаціях, під час стажування у провідних університетах світу. Тому для забезпечення повноцінної якісної професійної підготовки майбутніх аграріїв та уможливлення проходження навчально-виробничих практик студентів на закордонних сільськогосподарських підприємствах, необхідно формувати їхню іншомовну компетентність.

Іншомовна компетентність (ІК) майбутніх аграріїв передбачає оволодіння лінгвістичною, лінгвокраїнознавчою, комунікативною, навчально-пізнавальною компетенціями, а також є зорієнтованою на головні сфери їхнього професійного

спілкування. Готовність до професійного спілкування в іншомовному середовищі включає три взаємозалежних і взаємопов'язаних компоненти – мотиваційний (сукупність мотивів, якими керуються комуніканти, ставлення до професійного іншомовного спілкування і спрямованість особистості на взаємодію), операційний (професійна комунікативна мовленнєва компетентність) і нормативно-рефлексивний (здатність до нормативної регуляції комунікантами своїх дій і до оцінювання своєї поведінки).

До активних методів, що використовуються у практиці навчання іноземній мові належать: «Мозковий штурм», «Кейс-стаді», ділові ігри, дискусії, дебати, метод проектів, «Аналіз ситуацій», тренінги і т.д. Активні методи навчання ІМ мають ряд переваг, а саме: забезпечують саморозвиток, самоактуалізацію особистості, дозволяють студенту самому шукати і усвідомлювати способи вирішення життєвих ситуацій. Окрім того, ці методи забезпечують вирішення освітніх завдань у різних аспектах: підвищення пізнавальної активності студентів, сприяють розвитку творчих здібностей та нестандартності мислення, допомагають активізувати самостійну діяльність, сприяють розвитку комунікативно-емоційної сфери особистості студента, формують позитивну навчальну мотивацію.

У межах нашого дослідження зупинимося на одному з найбільш ефективних серед активних методів навчання ІМ – «Кейс-стаді» (метод аналізу конкретних ситуацій). «Кейсом» може стати будь-яка ситуація спілкування (в тому числі професійна ситуація), що вимагає її негайного вирішення шляхом обговорення, тобто за допомогою знання ІМ. «Кейси» наповнені професійним змістом і передбачають поєднання знання ІМ та професійної компетентності студентів того чи іншого напрямку підготовки. На нашу думку метод «Кейс-стаді» (метод аналізу конкретних ситуацій) сприяє формуванню ІК у студентів – аграріїв, оскільки, по-перше, «кейси» дозволяють спиратися на міждисциплінарні зв'язки і створити наближене до реальності професійне середовище, що дозволяє поєднати навчання ІМ із використанням студентами набутих ними професійних навичок та вмінь. По-друге, наближеність до

реальних ситуацій безсумнівно підвищує вмотивованість студентів, дозволяючи зняти або подолати психологічні бар'єри, які можуть виникати при відпрацюванні аналогічних мовних навичок у традиційному навчальному середовищі в аудиторії. По-третє, аналіз кейсів вимагає від викладача певної позааудиторної та аудиторної підготовки, яка сама по собі є ефективним видом навчальної діяльності. Як показує практика, студенти більш відповідально й творчо готуються до розбору «кейсу», виконуючи певну кількість навчальних завдань, які зазвичай сприймаються ними формально. При розробці «кейсу» викладач має, в першу чергу, поставити цілі, які визначаються мовними компетенціями, а потім ті цілі, що визначаються професійними знаннями і навичками.

Особливе значення, на нашу думку, відіграє і особистісно-орієнтований характер навчання, який передбачає посилення спрямованості навчального процесу на самостійну роботу студента. У вищих аграрних навчальних закладах, де іноземна мова не є профільною дисципліною, великого значення набуває фактор мотивованості навчання. Система мотивів забезпечує орієнтацію студентів на прийоми і засоби можливих у майбутньому видів професійної діяльності. Мета викладача - направити майбутніх фахівців до постановки і досягнення конкретних цілей у їх професійному середовищі за допомогою іншомовних ресурсів. Рівень їх мотивації зростає пропорційно успіху у досягненні результатів, відповідно зростає і самомотивація майбутнього спеціаліста покращувати свої знання з іноземної мови.

Однією з цілей особистісно-професійного характеру викладання іноземної мови в аграрних ВНЗ є відкриття іншомовного потенціалу інформаційних ресурсів, структури і законів функціонування майбутнього професійного середовища і запровадження стандартизованої термінології для їх описання і дослідження. Як найкраще, на наш погляд, для цього підходить іншомовна робота над проектом **"Професійне досьє"**.

Мета проекту "Професійне досьє":

- створити особливе іншомовне професійно-розвивальне середовище;

- підвищити іншомовну особистісно-професійну мотивацію навчання;
- формування вміння й навички самостійної, колективної, групової та індивідуальної пошукової діяльності;
- моделювання ситуації успіху і професійної компетентності в майбутній професії фахівця-аграрія.

Моделювання проекту "Професійне досє" на іноземній мові базується на соціально-комунікативному підході і спрямоване на пошук фахової науково-практичної інформації. При цьому студент активізує набуті вже навички логічних операцій з текстом або аудіо чи відеоінформаційним джерелом: виділення основного змісту та виключення другорядних моментів, структурного членування гіпертексту, рецензування, анотування, реферування матеріалу професійної спрямованості. Навчальний матеріал для самостійного опрацювання має характеризуватися наявністю інформативних проблемних текстів, відеосюжетів, завдань, імітуючих діяльність в майбутній професійній сфері. Під час самостійного освоєння матеріалу студент безпосередньо працює з необхідним матеріалом, аналізує і шукає різні можливості вирішення тих чи інших завдань, акумулюючи свої пізнавальні, інтелектуальні та емоційні можливості. Крім того, що самостійна робота викликає активність студентів, вона також несе індивідуалізований характер. Використання різних сучасних джерел інформації надає самостійній роботі гнучкий адаптивний характер, що значно підвищує відповідальність кожного окремого студента та його успішність.

Робота над власним **Curriculum vitae (CV)** англійською мовою не лише дозволяє студенту позитивно оцінити власні навички і здібності, які сприятимуть досягненню його успішного працевлаштування, а й опанувати елементи ділової автентичної англійської мови. Такий вид роботи є корисним особливо для студентів, які мають намір пройти стажування за кордоном і потужним фактором у особистісно-професійній мотивації майбутнього фахівця.

Для студентів, які вже мають достатній рівень володіння іноземною мовою і як заохочення для додаткових балів з дисципліни,

можливо запропонувати роботу над мотиваційним листом. **Мотиваційний лист (Motivation Letter)** підкреслює навички та якості, які кандидат на посаду висвітлює з метою відповідності до висунутих вимог. Мотиваційний лист покликаний привернути увагу роботодавця до знань і вмінь кандидата. Для цього необхідно презентувати конкретні приклади з попереднього професійного досвіду, виявити свою вмотивованість, донести свої професійні ідеї і впевненість в успішності своїх кар'єрних планів.

Володіння мовою інформаційно-наукового пошуку, коректне оперування студентом соціально-професійними поняттями призводить до формування своєрідного тезауруса майбутнього фахівця, його вмінь генерувати нові ідеї, знаходити нетрадиційні шляхи вирішення проблемних завдань. З цією метою студентам пропонується презентувати список іншомовних веб-сайтів за їх професійною тематикою. Таким чином, опрацювавши 20-30 інформаційних джерел, майбутній фахівець утворює своєрідну іншомовну базу даних з майбутньої спеціальності і відкриває для себе потенціал інформаційних ресурсів, аналізує їх характер і специфічні функції. Зазначимо, що опрацювання такого типу інформації науково-професійного характеру мотивує студента до вивчення певної кількості нових термінів і понять, важливих для майбутньої професійної діяльності із використанням традиційних та інноваційних технологій.

До того ж, практичне володіння іноземною мовою професійного спрямування передбачає наявність умінь та навичок у перекладі, що, передусім, дає можливість оформлювати вилучену з іншомовних науково-технічних і науково-популярних джерел інформацію у вигляді реферату, анотації, наукової доповіді, письмового чи усного перекладу, а отже, використання такої інформації для поповнення знань з відповідних профільних дисциплін. Завершальним етапом роботи над "Професійним досьом" майбутнього фахівця є **підготовка проблемної доповіді або анотації** тексту на професійну тематику в залежності від його рівня володіння іноземною мовою. Створення **мультимедійної презентації** до проблемної доповіді удосконалює іншомовну

професійну комунікацію студентів. Презентуючи доповідь у вигляді логічно завершеної добірки слайдів з певної фахової теми студент покращує своє монологічне висловлення на професійній іноземній мові. При цьому розвиваються інтелектуальні функції аналізу і синтезу, формуються мовні узагальнення, виділяються мовні абстракції у вигляді знаків, схем і правил.

На підставі викладеного попередньо можна зробити висновки стосовно того, що іншомовна компетентність студента - це поєднання його лінгвістичної, соціальної та комунікативної компетентності. Формування іншомовної компетентності у студентів-аграріїв забезпечується насамперед через зміст навчання, його тематичну організацію. Навчання іноземній мові у ВНЗ має сприяти прагненню сучасного фахівця до успішної самореалізації в професійній сфері діяльності, самостійно і творчо опановувати знання та компетентно реагувати на виникаючі професійні проблеми.

Література:

1. Катрич Н. Д. Формування іншомовної компетентності студентів політехнічного коледжу [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://intkonf.org/katrich-nd-formuvannya-inshomovnoyi-kompetentnosti-studentiv-politehnichnogo-koledzhu/>.
2. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Т. І. Коваль // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – №6 (26).
3. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [кол. авторів Г.Є.Бакаєва, О.А.Борисенко, І. І.Зуєнок, В.О.Іваніщева та ін.] - К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
4. Програма з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін. – К.: Київ. держ. лінгв. ун-т, 1998.

